

**PRE-SERVICE TURKISH TEACHERS' VIEWS ON
WORKS OF CHILDREN'S LITERATURE: FOCUS
GROUP INTERVIEW**

**Türkçe Öğretmen Adaylarının Çocuk Edebiyatı Eserlerine
Yönelik Görüşleri: Odak Grup Görüşmesi¹**

Elif KURT² & Nazmi ARSLAN³

Abstract

Works written for children help them to complete their cognitive, social and language development. There are a number of factors that should be taken into account when bringing these works, which have significant effects on child development, to children. Teachers have central roles in this regard. Teachers should be a guide with respect to the form and content of works and their contribution to students. It is of utmost importance that pre-service teachers are competent in this sense when they graduate. The purpose of this study is to determine and evaluate pre-service Turkish teachers' views on works of children's literature. This research based on qualitative method is a case study. Research data was collected through focus group interviews. The research sample is composed of eight fourth-grade pre-service teachers studying at the Department of Teacher Training in Turkish, Fatih Faculty of Education, Karadeniz Technical University, during the fall semester of 2016 - 2017 academic year. A semi-structured interview form developed by researchers was used as data collection tool in the study. Two focus group interviews were conducted with four students for each interview. Data obtained through these focus group interviews was analyzed by content analysis. As a result, pre-service teachers participating in of the research suggested 22 books of children's literature to middle school students. According to pre-service teachers, the most prominent point in the content features of books that middle school students should read is their appropriateness to students' level. With respect to the format features of books, pre-service teachers mostly think that books should be colored and pictured. The most prominent opinion of pre-service teachers on the benefits of children's literary works is that books should give positive value judgment to students. All pre-service teachers who participated in the research reported negative opinions about the quality of children's literary works in Turkey.

Keywords: Children's literature, pre-service teachers, focus group interview, middle school students.

Özet

Çocuklar için yazılan eserler, onların bilişsel, sosyal ve dil gelişimlerini tamamlamalarına yardımcı olmaktadır. Çocuk gelişiminde önemli etkilere sahip olan bu eserlerin çocuklarla buluşturulmasında dikkat edilmesi gereken birtakım unsurlar vardır. Bu konuda öğretmenlere önemli roller düşmektedir. Eserlerin şekil ve içerik bakımından niteliği ve öğrencilere ne gibi katkılarının olacağı hususunda öğretmenlerin rehber olması gerekmektedir. Öğretmen adaylarının da bu konuda yeterli olarak mezun olması büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı Türkçe öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı eserlerine yönelik

¹ Bu çalışma, 11- 14 Mayıs 2017 tarihinde Ordu Üniversitesinde düzenlenen IX. Eğitim Araştırmaları Kongresi'nde sunulan sözlü bildiriden yararlanılarak oluşturulmuştur.

² Doktora Öğrencisi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, e-posta: elifkurt07@hotmail.com

³ Arş. Gör., Karadeniz Teknik Üniversitesi, e-posta: nazmiarslan123@gmail.com

görüşlerini belirlemek ve değerlendirmektir. Nitel yöntemin benimsendiği bu araştırma bir örnek olay çalışmasıdır. Çalışma verilerinin toplanmasında odak grup görüşmesi tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2016-2017 Eğitim- Öğretim yılı güz döneminde KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Programı dördüncü sınıfında öğrenim gören sekiz öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışmada veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış mülakat formu kullanılmıştır. Araştırma kapsamında 4'er öğrenci ile iki adet odak grup görüşmesi yapılmıştır. Odak grup görüşmelerinden elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda, katılımcı öğretmen adayları çocuk edebiyatı kapsamında toplam 22 kitabı ortaokul öğrencilerine önermiştir. Öğretmen adaylarına göre ortaokul öğrencilerinin okuması gereken kitaplardaki içerik özellikleri içinde en fazla öne çıkan konu, öğrenci seviyesine uygunluktur. Öğretmen adayları biçim özellikleri içinde ise en çok kitapların renkli ve resimli olması gerektiğini düşünmektedir. Öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı eserlerinin faydalarıyla ilgili görüşleri içinde öne çıkan düşünce kitapların öğrencilere olumlu değer yargısı kazandırmasıdır. Araştırmaya katılan bütün öğretmen adayları Türkiye'deki çocuk edebiyatı eserlerinin niteliği hakkında olumsuz görüş bildirmişlerdir.

Anahtar Kelimeler:Çocuk edebiyatı, öğretmen adayları, odak grup görüşmesi, ortaokul öğrencileri.

Giriş

Çocuk edebiyatı, çocuğun hayatı tanınması ve hayata hazırlanmasında önemli role sahip olan bir disiplindir. Gelişim sürecindeki çocuğun anlama ve kavrama düzeyini dikkate alarak duygu ve düşünce dünyasına seslenen edebiyata çocuklar için edebiyat ya da kısaca, çocuk edebiyatı denir (Şimşek, Yalçın ve Yakar, 2011: 39). Bir başka deyişle çocuk edebiyatı, üç yaşla ergenlik çağı arasındaki çocukların bilişsel ve duygusal dünyasını sözlü ve yazılı sanat ürünleriyle besleyen etkinlikler alanıdır (Güleryüz, 2003).

Baş (2015)'a göre, çocuk edebiyatına dair vurgulanması gereken hususlar şu şekilde sıralanabilir:

1. *Edebiyat hazını ve estetiğini taşıyabilecek ve aktarabilecek hüviyete sahip olmalıdır.*
2. *Çocuğun duygu ve düşünce dünyasını içerebilmeli ve bu yönde amaçlar geliştirmelidir.*
3. *Çocuğu küçük, basit ve yetişkin biblosu olarak görmemelidir.*
4. *Çocuğun, yeteneklerini keşfetmesine yardımcı olmalıdır.*
5. *Edebiyatın sözlü ve yazılı bütün ürünlerinden faydalanabilmelidir.*
6. *Çocuğa seçici ve eleyici olma niteliklerini kazandırmalıdır.*
7. *Bireyin ve toplumun tecrübelerini yansıtabilmelidir.*
8. *Kültür aktarımı sağlamalı ve çocuğun evrensel değerleri tanımaya yardımcı olmalıdır.*
9. *Diğer disiplinlerle iş birliği içinde olmalıdır.*
10. *Çocuğa okur hüviyeti kazandırmalıdır.*
11. *Çocuğun ana dil bilincini kazanmasında örnek ve etkin olmalıdır.*
12. *Çocuk edebiyatının, bireyin çocukluk dönemi ile yetişkin olma süreci arasında kalan ve bir nevi tutuşma dönemi olan gençlik çağına hitap eden gençlik edebiyatına da zemin hazırlayabilmesi önemlidir.*

Çocuk edebiyatı ürünleri kitaplar, dergiler, çizgi filmler, animasyonlar ve benzeridir. Çocuk edebiyatı ürünlerinin çocuğun ilgisine, ihtiyacına, seviyesine ve yaşına uygun şekilde olması gerekir. Her bireyin ilgisi, gereksinimi farklıdır; özellikle çocuklar belli bir zihni olgunluğa erişemedikleri için birbirlerinden farklıdır. Her bir çocuğun ayrı ihtiyacı, değişik hayal dünyası vardır. Bu açıdan yaklaşıldığında çocuk edebiyatı ürünlerinin çok geniş bir çerçeveye hitap ettiği söylenebilir.

Öğrencinin yaşı, gelişim düzeyi, genel sağlık durumu, genel yeteneği, içinde yaşadığı sosyokültürel koşullar, onun öğrenmesini etkileyen faktörlerdir. Özellikle öğretimi düzenlerken öğrencinin bu özelliklerinin dikkate alınması öğrenme ve hatırlama düzeyinin yükselmesine yardım eder (Senemoğlu, 2012: 374). Bu nedenle çocuklar için yazılan eserler, onların bilişsel, sosyal ve dil gelişimlerini tamamlamalarına yardımcı olmalıdır.

Çocuk kitaplarının çocuğun gelişim sürecinde önemli bir yeri vardır. Çocuk edebiyatı eserlerinin hayal dünyasını genişletme, iletişim kurma ve sürdürme, dilin pratik kullanımını sağlama, bilgi dağarcığını geliştirme, söz varlığını zenginleştirme gibi işlevleri vardır. Ayrıca bu eserler, çocukların hoşça vakit geçirmesine ve toplum hayatına adapte olmasına olanak verir. Sever (2012), çocuk kitaplarının çocuğun dil gelişimine, bilişsel gelişimine, kişilik gelişimine ve toplumsal gelişimine etkisi olduğunu belirtmektedir.

Çocuk edebiyatı ürünlerinde bulunması gereken birtakım içerik özellikleri vardır. Bunlar, plan, giriş, gelişme, sonuç, konu, ana düşünce, kahramanlar, dil ve biçim, sözcük yapısı ve sayılarıdır (Gülyüz, 2003). Çocuklara yönelik hazırlanan eserlerde bulunması gereken bu içerik özellikleri çocuğun ilgisini çekmek bakımından önemlidir. Ayrıca bu özelliklerin eserlerin amacına ulaşması açısından önem taşıdığı düşünülmektedir.

Çocuk edebiyatı ürünleri biçimsel olarak da kitap boyutu, kapak, kağıt kalitesi ve tasarımı, ciltleme, kenar boşlukları ve resimler açısından çocuğa uygun olmalıdır (Yılar, 2007). Çünkü biçimsel özellikler, çocuğu esere çekerek onun esere yönelmesinde rol oynamaktadır.

Yarının yetişkinleri olan çocuklar, yaşlarına, seviyelerine, kültürlerine uygun eserleri okumaya yönlendirilmelidir. Çocuklar, gelişimlerine, toplumsallaşmalarına ve hayal dünyalarının gelişmesine katkıda bulunacak eserlerle onlarla tanıştırılmalıdır. Nitelikli eserleri okuyan ve çocuk edebiyatının asıl amacı olan okuma alışkanlığını kazanma hedefine ulaşan bir çocuk diğerlerinden farklı olacaktır. Gelişim üzerinde önemli etkilere sahip olan çocuk edebiyatı eserlerinin çocuklarla buluşturulmasında dikkat edilmesi gereken unsurlar konusunda öğretmenlere önemli roller düşmektedir. Eserlerin şekil ve içerik bakımından niteliği ve öğrencilere ne gibi katkılarının olacağı hususunda öğretmenlerin rehber olması gerekmektedir. Öğretmen adayların da bu konuda yeterli olarak mezun olması büyük önem taşımaktadır.

Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı Türkçe öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı eserlerine yönelik görüşlerini belirlemek ve değerlendirmektir.

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın yöntemiyle ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Nitel yöntemin benimsendiği bu araştırma bir örnek olay çalışmasıdır. Örnek olay karmaşık, özek ve ilginç bir olgunun, durumun kendi koşulları içerisinde incelenmesi olarak tanımlanabilir (Sönmez ve Alacapınar, 2011). Örnek olay çalışmaları, özellikle bireysel yürütülen çalışmalar için çok uygundur. Bunun nedeni, araştırılan problemin bir yönünün derinlemesine ve kısa sürede çalışılmasına imkân sağlamasıdır (Çepni, 2005).

Çalışma verilerinin toplanmasında odak grup görüşmesi tekniğinden yararlanılmıştır. Odak grup görüşmesi, küçük bir grup katılımcı ile belirli bir konu üzerine yapılan görüşmedir (Patton, 2014). Bu teknikte, bireysel deneyimden ziyade sistematik bir şekilde bir konu üzerine odaklanılır (Ekiz, 2013). Odak grup görüşmesinde amaç, sağlıklı bir tartışma ortamı yaratarak, araştırılan konuya ilişkin farklı bakış açıları, fikirler, değerlendirmeler ve yaşantılardan derlenen zengin bir içerik elde etmektir (Baş, Çamır ve Özmaldar, 2013).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2016- 2017 Eğitim- Öğretim yılı güz döneminde Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Programı dördüncü sınıfında öğrenim görmekte olan sekiz öğretmen adaydır. Öğretmen adaylarından dördü kadın dördü erkektir. Katılımcılar araştırmaya gönüllük esasına bağlı olarak katılmıştır. Öğretmen adayları çalışmada ÖA1, ÖA2, ÖA3, ÖA4, ÖA5, ÖA6, ÖA6, ÖA7 şeklinde kodlanmıştır. ÖA3, ÖA4, ÖA5, ÖA8 kadın; ÖA1, ÖA2, ÖA6, ÖA7 ise erkektir.

Veri Toplama Aracı

Çalışmada veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış mülakat formu kullanılmıştır. Form, öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı eserlerine yönelik görüşlerine ulaşmayı hedefleyen dört açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Formdaki maddelerin belirlenmesinde ilgili literatürden destek alınmıştır. Ayrıca, mülakatlardan önce form, dört alan uzmanının görüşüne sunulmuştur.

Veri Toplama Süreci

Araştırma kapsamında 4'er öğrenci ile iki adet odak grup görüşmesi yapılmıştır. Her bir görüşmede 2 kadın 2 erkek öğretmen adayı, bir yönetici ve bir yönetici asistanı bulunmuştur. Görüşmeler başlamadan önce katılımlara çalışma ile ilgili bilgi verilmiştir. Görüşme sırasında notlar tutulmuştur. Her bir odak grup görüşmesi 60- 75 dakika sürmüştür. Görüşme sonrasında asistan görüşmenin bir özetini yapmıştır.

Verilerin Analizi

Odak grup görüşmelerinden elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi yoluyla veriler tanımlanmaya ver verilerin içinde saklı olabilecek gerçekleri ortaya çıkarmak amaçlanır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Elde edilen veriler bu kapsamda analiz edilmiş ve tablolar halinde sunulmuştur.

Bulgular

Öğretmen Adaylarının Ortaokul Öğrencilerine Önerdikleri Kitaplara İlişkin Bulgular

Tablo 1'de katılımcı öğretmen adaylarının ortaokul öğrencilerine önerdiği kitaplar yer almaktadır.

Tablo 1.Öğretmen Adaylarının Ortaokul Öğrencilerine Önerdikleri Kitaplar

Eser Adı	Öğretmen Adayı
İnsan Ne ile Yaşar- Tolstoy	ÖA1, ÖA2, ÖA3
Çocuk Kalbi- Edmondo De Amicis	ÖA1, ÖA4
Göl Çocukları- İbrahim Örs	ÖA1
Cingöz Recai- Peyami Safa	ÖA2
Yoksulluk İçinde- Mustafa Kutlu	ÖA2
Uçan Sınıf- Erich Köstner	ÖA2, ÖA3, ÖA7
Şeker Portakalı- Jose Mauro De Vasconcelos	ÖA3, ÖA4
Yalnız Efe- Ömer Seyfettin	ÖA3
Momo- Michael Ende	ÖA4
Yer Altında Bir Şehir- Kemalettin Tuğcu	ÖA4, ÖA6
Halime Kaptan- Rıfat Ilgaz	ÖA4
Falaka- Ömer Seyfettin	ÖA4
Ateşten Gömlek- Halide Edip Adıvar	ÖA4
Bataklığın Kıyısındaki Ev- Yeşim Armutak	ÖA5
Küçük Prens- Antoine De Sain Exupery	ÖA5
Martı- Richard Bach	ÖA5
Gulyabani- Hüseyin Rahmi Gürpınar	ÖA5
Bin Bir Gece Masaları- Şehrazad	ÖA5
İnci- John Steinbeck	ÖA5
Bambi- Felix Salten	ÖA6
Hayvan Çiftliği- Geoge Orwell	ÖA6
Gazi Osman Paşa- İbrahim Ünsal	ÖA8

Öğretmen adayları, ortaokul öğrencilerine toplan 22 kitap önermişlerdir. Bu kitaplar şu şekilde listelenebilir:

1. *İnsan Ne ile Yaşar- Tolstoy*
2. *Çocuk Kalbi- Edmondo De Amicis*
3. *Göl Çocukları- İbrahim Örs*
4. *Cingöz Recai- Peyami Safa*
5. *Yoksulluk İçinde- Mustafa Kutlu*
6. *Uçan Sınıf- Erich Köstner*
7. *Şeker Portakalı- Jose Mauro De Vasconcelos*
8. *Yalnız Efe- Ömer Seyfettin*
9. *Momo- Michael Ende*
10. *Yer Altında Bir Şehir- Kemalettin Tuğcu*
11. *Halime Kaptan- Rıfat Ilgaz*
12. *Falaka- Ömer Seyfettin*
13. *Ateşten Gömlek- Halide Edip Adıvar*
14. *Bataklığın Kıyısındaki Ev- Yeşim Armutak*
15. *Küçük Prens- Antoine De Sain Exupery*
16. *Martı- Richard Bach*
17. *Gulyabani- Hüseyin Rahmi Gürpınar*

18. *Bin Bir Gece Masaları- Şehrazad*
19. *İnci- John Steinbeck*
20. *Bambi- Felix Salten*
21. *Hayvan Çiftliği- Geoge Orwell*
22. *Gazi Osman Paşa- İbrahim Ünsal*

Bu bulguya göre, öğretmen adaylarının en fazla tekrar ettikleri eserler, “İnsan Ne ile Yaşar” ve “Uçan Sınıf” olmuştur. Bunları, “Çocuk Kalbi”, “Şeker Portakalı” ve “Yer Altında Bir Şehir” izlemektedir. Diğer eserlerin tümünün birer defa önerildiği görülmektedir.

Öğretmen Adaylarının Ortaokul Öğrencilerine Önerdikleri Kitaplardaki İçerik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Tablo 2’de öğretmen adaylarının, ortaokul öğrencilerine kitap önerilirken dikkat edilmesi gereken içerik özellikleri ile ilgili görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmen Adaylarının Ortaokul Öğrencilerine Önerdikleri Kitaplardaki İçerik Özellikleri

İçerik Özellikleri	Öğretmen Adayı
Sade Dil	ÖA2, ÖA3, ÖA4, ÖA5
Öğüt Vericilik	ÖA2, ÖA3, ÖA4
Sürükleyicilik	ÖA2, ÖA3, ÖA4, ÖA5, ÖA6, ÖA7, ÖA8
Bilgi Vericilik	ÖA1, ÖA3, ÖA4, ÖA5, ÖA6, ÖA8
Değer Öğretimi	ÖA1, ÖA3, ÖA4, ÖA8
İlgi Çekicilik	ÖA2, ÖA3, ÖA7, ÖA8
Hayal Gücünü Geliştiricilik	ÖA1, ÖA5
Gerçek Hayata Uygunluk	ÖA2, ÖA3
Öğrenci Seviyesine Uygunluk	ÖA1, ÖA2, ÖA3, ÖA4, ÖA5, ÖA6, ÖA7, ÖA8

Öğretmen adaylarına göre ortaokul öğrencilerine kitap önerilirken dikkat edilmesi gereken içerik özellikleri şu şekildedir:

1. *Sade Dil*
2. *Öğüt Vericilik*
3. *Sürükleyicilik*
4. *Bilgi Vericilik*
5. *Değer Öğretimi*
6. *İlgi Çekicilik*
7. *Hayal Gücünü Geliştiricilik*
8. *Gerçek Hayata Uygunluk*
9. *Öğrenci Seviyesine Uygunluk*

Öğretmen adayları bu içerik özellikleri içinde en fazla, kitapların öğrenci seviyesine uygun olması gerekliliğini vurgulamıştır. En az tekrar edilen özellikler ise, kitapların hayal gücünü geliştiriciliği ve gerçek hayata uygunluğudur.

Öğretmen Adaylarının Ortaokul Öğrencilerine Önerdikleri Kitaplarda Dikkat Ettikleri Biçim Özelliklerine İlişkin Bulgular

Tablo 3’te öğretmen adaylarının, ortaokul öğrencilerine kitap önerilirken dikkat edilmesi gereken biçimsel özellikler ile ilgili görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 3.Öğretmen Adaylarının Ortaokul Öğrencilerine Önerdikleri Kitaplarda Dikkat Ettikleri Biçim Özellikleri

Biçim Özellikleri	ÖA1	ÖA2	ÖA3	ÖA4	ÖA5	ÖA6	ÖA7	ÖA8
Renk -Resim		+		+	+		+	+
Sayfa Sayısı	+			+			+	+
Yazı Büyüklüğü				+	+	+		
Dikkat Çekici Kapak		+	+	+	+			
Bölümler	+		+		+			

Öğretmen adaylarına göre ortaokul öğrencilerine kitap önerilirken dikkat edilmesi gereken biçimsel özellikler şu şekilde sıralanabilir:

1. Renk -Resim
2. Sayfa Sayısı
3. Yazı Büyüklüğü
4. Dikkat Çekici Kapak
5. Bölümler

Öğretmen adaylarına göre ortaokul öğrencilerine kitap önerirken en fazla dikkat edilmesi gereken biçim özeliği renk ve resimdir. Katılımcı öğretmen adaylarının en az vurguladıkları biçimsel özellikler ise yazı büyüklüğü ve kitaplarda bulunan bölümler olmuştur.

Öğretmen Adaylarının Çocuk Edebiyatı Eserlerinin Faydaları ile İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular

Tablo 4'te öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı eserlerinin faydalarına ilişkin görüşleri yer almaktadır.

Tablo 4.Öğretmen Adaylarının Çocuk Edebiyatı Eserlerinin Yararları ile İlgili Görüşleri

Çocuk Edebiyatı Eserlerinin Faydaları	Öğretmen Adayı
Merak Duygusunu Geliştirme	ÖA1, ÖA4, ÖA5, ÖA8
İletişimi Güçlendirme	ÖA1, ÖA2, ÖA3, ÖA4, ÖA5
Davranışları Geliştirme	ÖA2, ÖA6, ÖA7, ÖA8
Hayal Dünyasını Geliştirme	ÖA2, ÖA3, ÖA5, ÖA6, ÖA8
Olumlu Değer Yargısı Kazandırma	ÖA2, ÖA3, ÖA4, ÖA6, ÖA7, ÖA8
Dört Temel Dil Becerisini Geliştirme	ÖA3, ÖA4
Söz Varlığını Zenginleştirme	ÖA4, ÖA8
Problem Çözme Becerisi Kazandırma	ÖA4
Kişisel Gelişim Sağlama	ÖA3, ÖA4, ÖA5
Yaratıcı Düşünmeyi Geliştirme	ÖA5
Kültürel Gelişim Sağlama	ÖA7
Bilgi Dağarcığını Zenginleştirme	ÖA7, ÖA8

Tablo 4'e göre, öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı eserlerinin yararları ile ilgili görüşleri şu şekilde sıralanabilir:

1. Merak Duygusunu Geliştirme
2. İletişimi Güçlendirme

3. Davranışları Geliştirme
4. Hayal Dünyasını Geliştirme
5. Olumlu Değer Yargısı Kazandırma
6. Dört Temel Dil Becerisini Geliştirme
7. Söz Varlığını Zenginleştirme
8. Problem Çözme Becerisi Kazandırma
9. Kişisel Gelişim Sağlama
10. Yaratıcı Düşünmeyi Geliştirme
11. Kültürel Gelişim Sağlama
12. Bilgi Dağarcığını Zenginleştirme

Katılımcı öğretmen adaylarına göre, çocuk edebiyatı eserlerinin en önemli yararı olumlu değer yargısı kazandırmadır. Bu konuda katılımcıların en az tekrar ettikleri noktalar ise, eserlerin problem çözme becerisi geliştirmesi, yaratıcı düşünmeyi geliştirmesi ve kültürel gelişim sağlamasıdır.

Öğretmen Adaylarının Türkiye'deki Çocuk Edebiyatı Eserlerinin Niteliği Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Tablo 5'te öğretmen adaylarının Türkiye'deki çocuk edebiyatı eserlerinin niteliğine ilişkin görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmen Adaylarının Türkiye'deki Çocuk Edebiyatı Eserlerinin Niteliği Hakkındaki Görüşleri

Öğretmen Adayı	Görüş
ÖA1	Eserler birbirine benziyor. Eserlerde orijinallik bulunmuyor.
ÖA2	Çeviri eserlerin sayısı fazla. Eserler kültürümüzü yansıtmıyor.
ÖA3	Eserlerde ticari kaygı bulunuyor.
ÖA4	Teknoloji geliştikçe kitapların niteliği düşüyor.
ÖA5	Eserlerde ticari kaygı bulunuyor. Çeviri eserlerin sayısı fazla. Eserlerdeki konular birbirinin tekrarı.
ÖA6	Çeviri eserlerin sayısı fazla. Eserler kültürümüzü yansıtmıyor.
ÖA7	Çeviri eserlerin sayısı fazla.
ÖA8	Çeviri eserlerin sayısı fazla. Nesil değiştikçe kitapların içeriğinin de değişmesi gerekir.

Katılımcı öğretmen adaylarının tamamı Türkiye'deki çocuk edebiyatı eserlerinin niteliği ile ilgili olumsuz görüş bildirmiştir. Katılımcıların bu görüşe gerekçe olarak bildirdiği nedenler, eserlerin birbirine benzemesi, kültürümüzü yansıtmaması, ticari kaygı gütmesi, teknoloji nedeniyle niteliğinin düşmesi, aynı konuları içermesi ve çeviri eserlerin sayısının fazla olması şeklinde özetlenebilir.

Sonuç

Türkçe öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı eserlerine yönelik görüşlerini belirleyip değerlendirmeyi amaçlayan bu çalışmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Araştırma sonucunda, katılımcı öğretmen adayları çocuk edebiyatı kapsamında toplam 22 kitabı ortaokul öğrencilerine önermiştir.

Öğretmen adayları biçim özellikleri içinde en çok kitapların renkli ve resimli olması gerektiğini düşünmektedir. Maltepe (2009) Türkçe öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı ürünlerini seçebilme yeterliliklerine yönelik çalışmasında, öğretmen adaylarının kitapların daha kolay okunmasına ve anlaşılmasına olanak tanıyan ölçütleri ön plana çıkardıkları sonucuna ulaşmıştır.

Öğretmen adaylarına göre ortaokul öğrencilerinin okuması gereken kitaplardaki içerik özellikleri içinde en fazla öne çıkan konu, öğrenci seviyesine uygunluktur. Bu sonuç ile aynı doğrultuda Baş (2010), çocuk edebiyatı ürünlerinin, bireyin gelişim seviyesi doğrultusunda seviyelendirilmesinin amaçlılık açısından büyük önem taşıdığını belirtmektedir.

Öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı eserlerinin faydalarıyla ilgili görüşleri, merak duygusunu geliştirme, iletişimi güçlendirme, davranışları geliştirme, hayal dünyasını geliştirme, olumlu değer yargısı kazandırma, dört temel dil becerisini geliştirme, söz varlığını zenginleştirme, problem çözme becerisi kazandırma, kişisel gelişim sağlama, yaratıcı düşünmeyi geliştirme, kültürel gelişim sağlama, bilgi dağarcığını zenginleştirme yönündedir. Bu görüşler içinde öne çıkan düşünce kitapların öğrencilere olumlu değer yargısı kazandırmasıdır. Aynı şekilde, Kolaç, Demir ve Karadağ (2012) çalışmalarında Türkçe öğretmeni adaylarına göre çocuk edebiyatı metinlerinin kendini ifade etme becerisi kazandırma, yaratıcı düşünme becerisini, hayal dünyasını zenginleştirme gibi yararlarının olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Benzer şekilde, Temizyürek (2003), çocuk edebiyatı sahasında kullanılacak dilin çocuğun içinde doğduğu toplumun kültürel değerlerinin yaşatıcısı olduğunu ve bundan hareketle çocukta milli dil bilinci oluşturulması ve böylece ana dilin fonksiyonlarından biri olan kültürel değerlerin toplum hayatında yaşamasına ve nesilden nesle aktarılmasına imkân sağlanması gerektiğini savunur. Yine katılımcı öğretmen adaylarının çocuk edebiyatı eserlerinin yararları ile ilgili belirttiği kişisel gelişimi sağlama ve olumlu değer yargısı kazandırma görüşlerine paralel olarak Karatay (2011), öyküleyici edebî eserlerin, diğer tarih, coğrafya, edebiyat gibi derslerde olduğu gibi, sağlam ve iyi karakterli bireyler yetiştirmek için değer aktarımı, karakter eğitiminde öğrenme merkezini oluşturduğu düşüncesindedir.

Araştırmaya katılan bütün öğretmen adayları Türkiye'deki çocuk edebiyatı eserlerinin niteliği hakkında olumsuz görüş bildirmişlerdir.

Kaynakça

- Baş, B. (2015). *Türkçe öğretimi açısından çocuk edebiyatı*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Baş, B. (2010). Söz varlığının oluşumu ve gelişiminde çocuk edebiyatının rolü. *TÜBAR-XXVII*, 137- 159.
- Baş, T., Çamır, M. ve Özmaldar, B. (2013). *Odak grubu çalışması*. T. Baş ve U. Akturan (ed.) Nitel Araştırma Yöntemleri içinde (s. 103- 112). Ankara: Seçkin.
- Çepni, S. (2005). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. Trabzon: Üçyol Yayınevi.
- Ekiz, D. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Güleryüz, H. (2003). *Yaratıcı çocuk edebiyatı*. Ankara: Pegem.

- Karatay, H. (2011). Karakter eğitiminde edebi eserlerin kullanımı. *Turkish Studies*6(1), 1398-1412.
- Kolaç, E., Demir, T. ve Karadağ, R. (2012). Öğretmen adaylarının dil eğitiminde çocuk edebiyatı metinlerinin kullanımına yönelik görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 161, 195-213.
- Maltepe, S. (2009). Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı ürünlerini seçebilme yeterlilikleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(21), 398-412.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel mülakat yapma*. M. Çakır ve S. İrez (Çev.) Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri içinde (s. 339- 429). M. Bütün ve S. B. Demir (Çev. Ed.). Ankara: Pegem.
- Senemoğlu, N. (2012). *Gelişim, öğrenme ve öğretim*. Ankara: Pegem Yayınları
- Sever, S. (2012). *Çocuk ve edebiyat*. İzmir: Tudem.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G. (2011). *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şimşek, T., Yalçın, F. ve Yakar, Y.M. (2011). Çocuk ve edebiyat. T. Şimşek (ed.) Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı içinde (s.11-41). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Temizyürek, F. (2003). Türkçe Öğretiminde Çocuk Edebiyatının Önemi. *TÜBAR-XIII*, 161-167.
- Yılar, Ö. (2011). *çocuk edebiyatı*. Ö. Yılar ve L. Turan (ed.) Eğitim Fakülteleri için Çocuk Edebiyatı içinde (s.37-66). Ankara: Pegem.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.